Література

1. *„Болонський процес у фактах і документах" (Сорбона-Болонья-Саламанка-Прага-Берлін) Упорядники: Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І. – Тернопіль: Вид. „Економічна думка" ТАНГ, 2003 р. – 60 с.*
2. *„Шукати шляхи модернізації освіти" доповідь міністра освіти і науки В.Кременя на Всеукраїнській нараді вищих навчальних закладів І-ІІ рівнів акредитації. Газета „Освіта України", № 95 від 19.12.2003 р. – 22 с.*
3. *„Болонський процес: зближення, а не уніфікація". Газета „Дзеркало тижня", № 48 (473) від 13.12.2003 р. – 10 с.*
4. *„Модернізація вищої освіти України і Болонський процес". – Київ: Науково-методичний центр вищої освіти, 2004. – 3, 4, 6, 26 с.*
5. *„Модернізація вищої освіти і Болонський процес". Газета „Освіта України", № 60-61 (557) від 10.08.2004 р. – 24 с.*

TENDENCIES OF THE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF THE I-II ACCREDITATION LEVEL AFTER SIGNING THE BOLON DECLARATION

Mykhailo MARTSYNIUK

Ivano-Frankivsk college of physical education

Abstract. This article is devoted to studying the perspective trends of the development of higher educational establishments of the I-II accreditation level.

Key words: Bolon process, higher educational establishments of the I-II accreditation level

ЗДОРОВ'Я ЯК СИСТЕМОФОРМУЮЧИЙ ЧИННИК КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

Оксана ЗЕЛЕНЮК, Леонід КРАВЧЕНКО, Володимир МАКАРЕНЯ

Національний університет "Києво-Могилянська академія"

Ганна БИКОВА

Київський юридичний інститут МВС України

Актуальність. Логіка сучасного історичного розвитку суспільства в Україні має чітку європейську спрямованість, що, зокрема, підтверджується перебудовою системи національної вищої освіти у напрямку інтеграції до Болонського процесу. У зв'язку з цим, передбачається до 2008 року завершити перехід на кредитно-модульний принцип побудови змісту навчального процесу та впровадження

рейтингової системи контролю його ефективності як основи технології навчання в контексті Болонської декларації [3-4].

У багатьох вищих навчальних закладах (ВНЗ) України цей процес за останні два роки набув широкого розповсюдження, про що свідчать тематика наукових конференцій та чисельні публікації у фахових виданнях [2, 10, 12].

Вчені та викладачі-практики, загалом позитивно оцінюють інноваційну технологію кредитно-модульної системи викладання навчальних дисциплін, підкреслюючи її дієвий вплив на формування у студентів стійкої мотиваційної потреби до систематичного поглибленого самостійного вивчення програмного матеріалу. Рейтингове оцінювання ступеню оволодіння студентом вимог навчальних програм схвально визнається як прогресивний об'єктивний засіб контролю знань [11, 15].

Постановка проблеми. Водночас, що впровадження кредитно-модульної системи у викладання навчальної дисципліни "Фізичне виховання" ще не отримало належної уваги фахівців профільних кафедр ВНЗ. У більшості публікацій найчастіше лише декларується необхідність застосування кредитно-модульної системи викладання цієї навчальної дисципліни, наводяться загальні принципи побудови навчального процесу за цією системою та, у кращому випадку, – висвітлюється емпіричний досвід рейтингового оцінювання успішності оволодіння студентами окремими (найчастіше – пов'язаними із руховою підготовленістю) розділами програмних вимог [7, 9, 14].

Недостатня наукова розробка методики організації навчального процесу з фізичного виховання за кредитно-модульною системою стримується, на нашу думку, тим, що у більшості ВНЗ пріоритетним напрямком діяльності кафедри досі вважається підготовка студентів-спортсменів та результати їхніх виступів у спортивних змаганнях. І чим вищий ранг цих змагань, чим кращі спортивні здобутки, тим якіснішою вважається робота кафедри.

Тож зрозуміло, що найбільша увага фахівців кафедр фізичного виховання зосереджується саме на цьому напрямку роботи. Хоча добре відомо, що чисельність студентів-спортсменів у непрофільних ВНЗ складає лише незначну частку від загальної кількості студентів.

Основний контингент студентів залучається до занять фізичною культурою і спортом у форматі навчальної дисципліни "Фізичне виховання", програмний матеріал якої орієнтовано, у першу чергу, на вирішення суто утилітарного (і не завжди зрозумілого студентом!) завдання – підготовку до виконання контрольних нормативів за вимогами Державних тестів з рухової підготовленості населення України (1996) [1].

Ми вважаємо, що визнання ступеню рухової підготовленості головним критерієм успішності студента з фізичного виховання вже не відповідає сучасній парадигмі освіти і суперечить гуманістичній сутності фізичної культури і спорту як засобу формування здорової, гармонійно розвиненої особистості.

Шляхи вирішення проблеми. Невідповідність сучасним вимогам суспільства існуючих концептуальних засад викладання фізичного виховання у неспеціальних ВНЗ є фактором, який гальмує трансформацію всієї системи фізичного виховання у напрямку її гуманізації та демократизації. І на цьому шляху кредитно-модульна система викладання дисципліни "Фізичне виховання" має стати вагомим засобом

індивідуалізації навчального процесу та підвищення його ефективності.

Разом із тим, треба наголосити, що кредитно-модульна організація навчального процесу з фізичного виховання зможе вирішити пов'язані із нею сподівання лише за умови радикальної зміни пріоритетів фізичного виховання у ВНЗ.

Йдеться про методологічні засади навчальної дисципліни "Фізичне виховання" як обов'язкового базового компоненту гуманітарної освіти студентів неспеціальних ВНЗ України. За суттю, це єдина навчальна дисципліна, викладання якої передбачає безпосереднє залучення студентів до занять фізичною культурою і спортом – цих найбільш ефективних засобів впливу на стан здоров'я та формування потреби у здоровому способі життя.

На наш погляд, трансформація мети та завдань навчальної дисципліни "Фізичне виховання" до сучасних вимог, пов'язаних із перебудовою системи національної освіти у напрямку її інтеграції до європейського освітнього простору, має базуватися на двох філософських принципах.

Принцип *epimelia (грецьк. – турбота про себе),* як основи всієї раціональної поведінки людини, пов'язаної зі зміною самої себе, у данному контексті, із турботою про власне здоров'я та дотримання загальних засад здорового способу життя [13].

Принцип *kalokagathia (грецьк. – прекрасне і добре)* – еллінський ідеал людини, складовими якого були фізична досконалість, гармонія тіла і душі. Тілесне здоров'я – те благо, що необхідне для повноцінності та щастя людини. Вокально–ораторська культура і фізична культура, добре поставлений голос і добре треновані м'язи слугували символами класичної "калокагатії" [5].

Ці принципи у найбільшій мірі відповідають гуманістичному вектору розвитку освіти у нашій державі взагалі, та фізичного виховання зокрема, як педагогічного процесу, спрямованого на залучення студентів до здорового способу життя та будівництва здоров'я засобами фізичної культури і спорту.

Саме пріоритет здоров'я повинен справді стати системоутворюючим фактором та ідеологічним підґрунтям усієї мегасистеми фізичного виховання студентської молоді.

На засадах пріоритету здоров'я має формуватися теоретичний та практичний зміст навчальної програми з фізичного виховання, а також розроблятися методика кредитно-модульної системи її викладання.

Як свідчить наш 10-ти річний досвід роботи за цією методикою, то її розробка та впровадження є справою педагогічного колективу кафедри та керівництва ВНЗ.

Але лише саме визнання пріоритету здоров'я в мегасистемі "Фізичне виховання" не вирішує завдань її радикальної трансформації у валеологічному напрямку.

Ефективна реалізація оздоровчої спрямованості навчального процесу з фізичного виховання студентів може бути здійснена лише за *умови директивного впровадження* в усіх ВНЗ моніторингу стану соматичного здоров'я студентів за об'єктивними кількісними показниками.

Принагідно зазначимо, що такі методики існують. І вже зараз накопичено достатньо компетентної інформації щодо науково-методичного обґрунтування ефективності їхнього використання в практиці роботи кафедр фізичного виховання вищих навчальних закладів III-IV ступенів акредитації.

Зокрема, у наших дослідженнях показана висока інформативність методики експрес-оцінки рівня соматичного здоров'я за Г.Л. Апанасенком [6] та встановлена

можливість її застосування в реальних умовах проведення практичних занять із фізичного виховання [8]. Отримані нами результати динамічних досліджень показників рівня соматичного здоров'я студентів під впливом цих занять об'єктивізують їх оздоровчу функцію та підвищують мотивацію до фізичного самовдосконалення. Це підтверджує доцільність визнання здоров'я системоформуючим фактором кредитно-модульної організації навчального процесу з фізичного виховання студентів .

Висновок. Таким чином, постійний моніторинг стану соматичного здоров'я поряд з уже діючим контролем рухової підготовленості та запровадження кредитно-модульної організації навчального процесу можуть радикально змінити методологічний пріоритет дисципліни "Фізичне виховання", наповнюючи її дійсно гуманітарним змістом і демократичною формою викладання, що вкрай потрібно для виховання передусім здорової, всебічно розвиненої особистості.

Література

1. *Державні тести і нормативи оцінки фізичної підготовленості населення України. – К., 1996. – 32 с.*
2. *Кредитно-модульна система підготовки фахівців у контексті Болонської декларації // Матеріали наук.-практ. семінару. – Львів. – 2003.*
3. *Матеріали Міністерства освіти і науки України щодо впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації. – К., 2003.*
4. *Про стан і перспективи розвитку вищої освіти в Україні / Доповідь голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Станіслава Ніколаєнка на парламентських слуханнях // Освіта і управління. – 2004. – № 1. – С. 49- 58.*
5. *Аверинцев С.С. Софія – Логос. Словник, – К., 1999.*
6. *Апанасенко Г.Л. Валеология: первые шаги и ближайшие перспективы // Теория и практика физ. культуры. – 2001. – № 6. – С. 2 – 8.*
7. *Архипов О.А. Особливості впровадження модульно-рейтингової системи у фізичне виховання студентства // Теорія і практика фізичного виховання. – 2004. – № 2. – С. 5-14.*
8. *Зеленюк О.В. Комплексна оцінка оздоровчого впливу занять з фізичного виховання студентів як засіб індивідуалізації навчального процесу // Молода спортивна наука України: Зб. наук. праць з галузі фіз. культ. і спорту. Вип. 8: у 4-х т. – Львів: НФВ „Українські технології", 2004. – Т. 3. – С. 131 – 135.*
9. *Краснов В.П., Присяжнюк С.І., Кійко В.Й. Особливості впровадження модульно-рейтингової системи у навчальний процес з фізичного виховання в аграрних вищих навчальних закладах // Теорія і практика фізичного виховання. – 2004. – № 2. – С. 23-31.*
10. *Мороз І.В. Педагогічні умови запровадження кредитно-модульної системи навчання студентів економічних факультетів. Автореф. дис. канд. пед. наук. – Житомир, 2004. – 18 с.*
11. *Олійник М.О., Мулик В.В., Булах А.О. Реформування системи освіти відповідно до Болонської угоди // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2004. – вип.7. – С. 3-5.*

12. *Приходько В.В. Болонський процес і майбутнє вузівського фізичного виховання // Теорія і практика фізичного виховання. – 2004. – № 2. – С. 31-36.*
13. *Приходько В.В, Кузьмінський В.П. Креативна валеологія. Концепція і педагогічна технологія формування технічних і гуманітарних спеціальностей як будівничих власного здоров'я: Навч. пос. / Заг. ред. і передм. А.Г. Чічкова. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2004. – 230 с.*
14. *Раєвський Р.Т., Канішевський С.М. Соціальне замовлення на фізичне виховання студентської молоді у XXI столітті // Теорія і практика фізичного виховання. – 2004. – № 2. – С. 37-42.*
15. *Сікорський П. Дидактичні поняття кредиту і модуля в контексті Болонського процесу // Шлях освіти. – 2004. – № 2, № 3. – С. 15-19; С. 29-34.*

HEALTH AS THE SYSTEM FORMING FACTOR IN THE CREDIT-MODULE ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS BY PHYSICAL TRAINING OF STUDENTS

Oksana ZELENYUK, Leonyd KRAVCHENKO, Volodymyr MAKARENJA

Kyiv-Mohyla Academy

Anna BYKOVA

Kyiv Law Institute Ministry of Internal Affairs of Ukraine

Abstract. The article presents a new conception of future development of student's physical training system, based on considering health the system forming factor in the credit-module organization of the educational process.

Key words: physical training, educational process, credit-module organization.

ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ МАШИНОБУДІВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ І ЧИННИКИ, ЩО СПРИЯЮТЬ *ЙОГО ФОРМУВАННЮ*

Ірина СМОЛЯКОВА

Одеський національний політехнічний університет

Загальновідомо, що здоровий спосіб життя є важливим фактором зміцнення здоров'я [1]. Разом з тим, в літературі відсутні переконливі дані про структуру і значення здорового способу життя (ЗСЖ) для зміцнення здоров'я і підвищення дієздатності студентів технічних вузів.

Задачею нашого дослідження було визначення структури здорового способу життя і його впливу на зміцнення здоров'я і фізичний потенціал студентів, що готуються стати фахівцями машинобудівної галузі.